

PÁTER EMANUEL JOZEF CUBÍNEK OFM

ĽUDOVÍT KOŠÍK

Františkánsky kňaz, kazateľ, katechéta, no aj náboženský spisovateľ, básnik, prekladateľ a mučeník. Páter (P.) Emanuel Jozef Cubínek bol vynikajúci kňaz a pedagóg, mnohostranne vzdelaný kultúrny človek, ktorý sa svojím životom, tvorbou i tragickou smrťou zapísal do histórie a pamäti Slovenska.

Narodil sa 13. mája 1913 v najsevernejšej obci Slovenska, v Oravskej Polhore, v goralskej rodine ako šieste, najmladšie dieťa obuvníka a kostolníka Martina a Márie, rod. Skurčákovcej. Základnú školu vychodil v rodisku. Vo farskom kostole v Rabči prijal 12. júla 1922 z rúk biskupa Jána Vojtaššáka sviatosť birmovania. Ako 12-ročný pokračoval v štúdiu na nižšom gymnáziu v Trstenej, kde sa stretol s účinkovaním františkánov a to rozhodlo aj o jeho povolaní. Po prázdninách strávených u františkánov v Malackách vstúpil do rehole 25. augusta 1929 v Trnave a prijal rehoľné meno Emanuel. Po ročnom noviciáte a prvých sľuboch 26. augusta 1930 v Trnave pokračoval na gymnáziu v Skalici, kde 5. júna 1934 ukončil stredoškolské vzdelanie maturitou. Dňa 27. septembra 1932 založili u františkánskych klerikov v Skalici samovzdelávací krúžok sv. Bernardína. Tu sa začala aj jeho básnická i literárna činnosť, ktorú uverejňoval v dvojmesačníku *Prvosienky*, ktorý vychádzal v rokoch 1932 až 1934 z iniciatívy fratra Emanuela a tešil sa pozornosti širšej verejnosti, najmä študentov. Teológiu študoval v Bratislave, kde sa zapojil do študentského krúžku sv. Bonaventúru, ktorý vydával časopis *Františkánsky obzor* (vychádzal štvrtročne v rokoch 1935 – 1948) a P. Emanuel sa stal jeho prvým redaktorom. V bratislavskom kláštore viedol aj kroniku kláštora. V štúdiu pokračoval od 2. septembra 1935 v Záhrebe, kde sa naučil chorvátsky, srbský a taliansky jazyk.

Subdiakonom sa stal 21. februára 1937 v Trnave a deň nato bol vysvätený za diakona. Za kňaza bol vysvätený 29. júna 1937 v Bratislave biskupom Pavlom Jantauschom. Primície slávil 4. júla 1937 vo farskom kostole v Rabči. Kazateľom mu bol spolurodák, františkán Pavol Rafael Fidrik. Od vtedy účinkoval v pastorácii, najprv v Bratislave, kde dokončil teologické štúdiá, a od roku 1938 ako profesor na Skalickom gymnáziu. V roku 1939 urobil skúšku pre katechetov, ktorá ho oprávňovala vyučovať na gymnáziách. V školskom roku 1939 – 1940 začal vyučovať na gymnáziu v Skalici náboženstvo a od nasledujúceho školského roku aj taliansky jazyk a literatúru. Tu pôsobil až do roku 1946. Viedol tiež kroniku kláštora a v rokoch 1940 až 1942 písal aj kroniku mesta. Rozvinul tu činnosť v rámci spolku sv. Antona, v ktorom sa pestovala literatúra, najmä poézia a dramatické umenie. Nacvičil mnoho divadelných hier, napríklad od Ľudovíta Žella *Rádúz a Mahuliena* a od Rudolfa Dilonga *Sklená stena*.

Od roku 1946 účinkoval na poštátnenom gymnáziu v Malackách, kde zotrval až do zrušenia kláštorov v noci z 13. na 14. apríla 1950, kedy bol internovaný vo sv. Beňadiku. Po prepustení a dohode s predstavenými nastúpil v októbri 1950 ako správca farnosti v Skalici. Jeho predchodca Jozef Kasmajer bol 28. júla 1950 vo večerných hodinách odvedený z fary a internovaný v Močenku. I keď si na pátra Cubínka spomína už len najstaršia generácia Skaličanov, u farníkov bol veľmi obľúbený. Ako farár tu mal veľa pastoračných povinností, keď po odchode františkánov musel všetku pastoraáciu zvládať s jedným, niekedy dvomi kaplánmi. Náboženstvo sa vyučovalo len vo večerných hodinách a vo veľkých skupinách

Emanuel Jozef Cubínek
(Zdroj: Archív Amálie Chrenkovej)

žiacov. Páter Cubínek hľadal spôsob aby uspokojil aj štátne orgány, ktoré ho pozorne sledovali a každú horlivosť tvrdo trestali. Bol si vedomý, že by mohol skončiť vo väzení alebo internácii, podobne ako stovky ďalších kňazov a rehoľníkov. Na schôdzach kňazov dekanátu prednášal meditácie a zapájal sa i do diskusií sledovaných cirkevným tajomníkom. Účinkoval aj ako exercitátor duchovných cvičení pre kňazov, ktoré bývali v Dolnom Smokovci a v Piešťanoch. Napríklad v roku 1956 viedol pre kňazov Trnavskej, Košickej, Spišskej, Rožňavskej a Banskobystrickej diecézy 6 turnusov duchovných cvičení. Poctivo sa staral aj o svoje kostoly – vo františkánskom kostole dal vybudovať nový hlavný oltár, ktorý 4. októbra 1954 vysvätil biskup Ambróz Lazík. Na fare býval len s kaplánmi a spoločne aj udržiavali chod domácnosti. Keďže v Skalici vydržal až 10

Páter Cubínek počas sv. omše (Zdroj: Archív Amálie Chrenkovej)

rokov, darilo sa mu plniť svoje pastoračné povinnosti i prispôsobiť sa vtedajším pomerom tak, aby nestratil svoju kňazskú, ani ľudskú tvár. Svojimi kázňami vedel upútať farníkov a zvlášť láskavý bol k deťom.

Hoci bol nadaným literátom, ako básnik sa čoskoro odmlčal. Cenné sú jeho meditácie, ktoré boli uverejňované v *Katolíckych novinách* a v časopise *Duchovný pastier*. Boli preniknuté radosťou i žiaľom, smútkom i súcitom. Vzorom mu bol taliansky františkán, básnik Jacopone da Todi (1230 – 1306), ktorého prekladal a venoval mu aj portrét. Slovenským čitateľom sprístupnil 16 diel z chorvátskej a talianskej literatúry.

Od 15. novembra 1960 pôsobil na fare vo Svätom Jure, kde bol 30. decembra 1965 zákerne zavraždený výstrelom z pištole. Podľa dokumentov uložených v Archíve Ústavu Pamäti národa, peniaze a drahé predmety zostali nepovšimnuté. Prípád nie je doteraz vyšetrený. Predpokladá sa, že dôvodom vraždy bolo zásadné odmietnutie spo-

lupráce s vtedajšou Štátnou bezpečnosťou. Emanuel Jozef Cubínek zomrel vo veku 53 rokov, po *dvadsaťosemročnom* kňazskom účinkovaní. Dňa 4. januára 1966 mal pohreb za účasti viac ako 200 kňazov a zástupov veriacich zo Záhoria i z Bratislavy. Pohrebné obrady viedol trnavský biskup Ambróz Lazík. Jeho hrob sa nachádza pri farskom kostole vo Svätom Jure.

V roku 1993, pri príležitosti 80. výročia jeho narodenia, odhalili na budove fary v Skalici pamätnú tabuľu, na ktorej je zapísané aj meno pátra Cubínka. Po slávnostnej sv. omši sa konala akadémia s názvom *Tak sme ho poznali*, na ktorej viacerí pamätníci zaspomínali na jeho pôsobenie v Skalici a boli prednesené básne z jeho tvorby. Pri príležitosti 85. výročia jeho narodenia sa v máji 1998 konalo vo farskom kostole vo Sv. Jure ďalšie spomienkové stretnutie, ktoré bolo zakončené položením kvetov na jeho hrob. Na pátra Cubínka nezabúdajú ani v jeho rodnej obci, kde sa v roku 2013 konalo spomienkové podujatie

pri príležitosti 100. výročia jeho narodenia. V roku 2015, pri príležitosti 50. výročia jeho smrti, sa konalo ďalšie spomienkové podujatie vo Sv. Jure. Tieto dôstojné stretnutia potvrdili, že brázda, ktorú svojim statočným a obetavým životom vyoral páter Cubínek, je príliš hlboká na to, aby ju zaviazal prach času.

Viac o živote Emanuela Jozefa Cubínka sa môže slovenský čitateľ dočítať v publikácii jeho evanjelického žiaka zo skalického gymnázia Jaroslava Kaňu s názvom *Legenda o Pátrovi Emanuelovi*, v ktorej na neho spomína ako na profesora taliančiny. Popri tom približuje študentský život na skalickom gymnáziu i pôsobenie františkánov v meste. V roku 2015 vyšla v Spišskom Podhradí o pátrovi Cubínkovi ďalšia publikácia, tentoraz z pera jeho spolurodáka kňaza Petra Matisa, s názvom *Život a dielo Jozefa Emanuela Cubínka, OFM*. Autor v nej na základe štúdia archívnych dokumentov a osobných svedectiev približuje jeho život a dielo.